

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร
2. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ ทักษะการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด กับความรู้ ทักษะ ทักษะการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร
4. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านระดับความรู้ ทักษะ ทักษะการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดของนักเรียน ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ในรูปแบบการวิจัยแบบ One-group Pretest-Posttest Design โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร จำนวน 500 คน ใน 5 สถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนพระโขนงพิทยาคม โรงเรียนห้วยวัง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ และโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิฑูรย์ จากทั้งหมด 10 สถานศึกษา ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ในการประมวลผลข้อมูล สำหรับสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด ความรู้เกี่ยวกับโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ทักษะที่มีต่อยาเสพติด พฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้น ใช้สถิติการเปรียบเทียบแบบ t-test และการทดสอบหาความแตกต่างด้วยวิธีของ Scheffe' และใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

มีนักเรียนที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 14-15 ปี มากกว่าครึ่งหนึ่งมีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมีเงินใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับประมาณ 1,001-2,000 บาท นอกจากนี้ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีสภาพครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน ส่วนความสัมพันธ์ในครอบครัวนั้น นักเรียนส่วนใหญ่มีพ่อ-แม่-ลูกรักใคร่ช่วยเหลือกันดี และขัดแย้งกันบ้างบางครั้งแต่ยังรักกันดี ซึ่งมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

1.2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญา

นักเรียนส่วนใหญ่จะได้รับทราบข่าวสารล่วงหน้าว่าจะมีการจัดกิจกรรมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญา เพียง 1 วันก่อนที่จะมีโครงการ และรับทราบล่วงหน้า 2-4 วัน

นักเรียนกว่าครึ่งหนึ่งจะรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญาจากครู-อาจารย์ประจำชั้น และเปิดรับข่าวสารจากเพื่อนๆ ในโรงเรียน

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า สื่อที่จะมีผลต่อการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โทรทัศน์ สมาชิกในครอบครัว และเพื่อน / คนรู้จัก ตามลำดับ

1.3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จำแนกตามประเภทสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

นักเรียนส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลตามลำดับ

เมื่อแยกตามประเภทของสื่อมวลชนแล้ว นักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากที่สุด โดยมีการเปิดรับอยู่ในระดับสูงมาก รองลงมาคือ สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ โดยมีการเปิดรับอยู่ในระดับสูง ส่วนการเปิดรับจากสื่อวิทยุและนิตยสารนั้น มีการเปิดรับอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนสื่อบุคคลนั้น นักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อบุคคลประเภทครู อาจารย์ และเพื่อน / คนรู้จัก ซึ่งมีการเปิดรับอยู่ในระดับสูงทั้ง 3 ประเภท ตามลำดับ และนักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลประเภทตำรวจ / ทหารน้อยที่สุด โดยมีการเปิดรับอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อเฉพาะกิจนั้น นักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจประเภทนิทรรศการมากที่สุด โดยมีการเปิดรับอยู่ในระดับสูง รองลงมา คือ สื่อเฉพาะกิจประเภทกิจกรรมเพื่อการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดตามศูนย์การค้าหรือชุมชนต่างๆ โปสเตอร์ การจัดคอนเสิร์ตเพื่อการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดตามศูนย์การค้าหรือชุมชนต่างๆ และป้ายกลางแจ้ง โดยมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจประเภทอินเทอร์เน็ตนั้น พบว่านักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารน้อยที่สุด โดยมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ความรู้เกี่ยวกับโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร

ก่อนเข้าร่วมโครงการ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ระดับต่ำ และภายหลังเข้าร่วมโครงการ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโครงการอยู่ในระดับปานกลาง และระดับสูงตามลำดับ

1.5 ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

ก่อนเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในระดับสูง รองลงมาคือ ระดับปานกลาง และภายหลังเข้าร่วมโครงการ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับสูง และระดับสูงมากตามลำดับ

1.6 ทศนคติที่มีต่อยาเสพติด

ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อยาเสพติดในทางที่เหมาะสมอยู่ในระดับสูง และสูงมาก เหมือนกัน

1.7 พฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด

ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดอยู่ในระดับสูง และสูงมาก เช่นเดียวกัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เงินใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับ สภาพครอบครัว และความสัมพันธ์ในครอบครัว มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 : เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน

ระดับการศึกษา เงินใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับ สภาพครอบครัว และความสัมพันธ์ในครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

ส่วนเพศ และอายุมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 : เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อบุคคลโดยรวม มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ ไม่มี ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

เมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภท การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อบุคคลทุกประเภททั้งจากสมาชิกในครอบครัว , เพื่อน / คนรู้จัก , ครู / อาจารย์ และตำรวจ / ทหาร มีความสัมพันธ์ในทางลบ กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจประเภทโปสเตอร์เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนทุกประเภท และสื่อเฉพาะกิจประเภทนิตยสาร , แผ่นพับ , ป้ายกลางแจ้ง , อินเทอร์เน็ต และการจัดกิจกรรมและการจัดคอนเสิร์ตเพื่อการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ตามศูนย์การค้าหรือชุมชนต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด

การทดสอบสมมติฐานที่ 3 : เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อมวลชนโดยรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

เมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภท การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ , วิทยุ และจากสื่อเฉพาะกิจประเภทนิตยสาร , โปสเตอร์ , แผ่นพับ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทนิตยสารและสื่อบุคคลประเภทตำรา / ทหาร มีความสัมพันธ์ในทางลบกับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ สื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว , เพื่อน / คนรู้จัก , ครู / อาจารย์ และสื่อเฉพาะกิจประเภทป้ายกลางแจ้ง , อินเทอร์เน็ต , การจัดกิจกรรมและการจัดคอนเสิร์ตเพื่อการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดตามศูนย์การค้าหรือชุมชนต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด

การทดสอบสมมติฐานที่ 4 : เป็นไปตามสมมติฐาน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ โดยรวม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4

เมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภท การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนทุกประเภท จากสื่อบุคคลทุกประเภท และสื่อเฉพาะกิจประเภทนิตยสาร , ไปสเตอร์ , อินเทอร์เน็ต , กิจกรรมเพื่อการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดตามศูนย์การค้าหรือชุมชนต่างๆ และการจัดคอนเสิร์ตเพื่อการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดตามศูนย์การค้าหรือชุมชนต่างๆ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อเฉพาะกิจประเภทแผ่นพับและป้ายกลางแจ้งเท่านั้น ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร จะมีระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

การทดสอบสมมติฐานที่ 5 : เป็นไปตามสมมติฐาน

ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 6 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร จะมีทัศนคติต่อยาเสพติดในทางที่เหมาะสมมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

การทดสอบสมมติฐานที่ 6 : เป็นไปตามสมมติฐาน

ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดในทางที่เหมาะสมมากกว่าตอนก่อนเข้าร่วมโครงการ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 6

สมมติฐานที่ 7 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรจะมีพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดในทางที่ดีมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

การทดสอบสมมติฐานที่ 7 : เป็นไปตามสมมติฐาน

ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดในทางที่ดีมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 7

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เงินใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับ สภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด แตกต่างกัน

จากการวิจัยพบทั้งตัวแปรที่เป็นไปตามสมมติฐาน และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ตัวแปรที่พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานคือ ระดับการศึกษา เงินใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับ สภาพครอบครัว และความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่วนตัวแปรที่พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่ เพศ และอายุ

1. เพศ

จากการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 (ตารางที่ 25) สอดคล้องกับงานวิจัยของชานันท์ คงธนาฤทธิ์ (2543) ที่ทำการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการยอมรับการบริโภคสิ่งมีชีวิตที่ตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศไม่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตที่ตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) และงานวิจัยของช่อแก้ว ประสงค์สม (2542) เรื่องการเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมใน

โครงการโรงเรียนสีขาวของครูและอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูและอาจารย์ที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนสีขาวไม่แตกต่างกัน

อาจกล่าวได้ว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งเพศชายและเพศหญิง ต่างเปิดรับหรือเลือกใช้สื่อได้อย่างเสรีเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครนี้ ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้นักเรียนมีโอกาสนในการเข้าถึงสื่อที่มีอยู่หลากหลายประเภทได้อย่างรวดเร็วเท่าเทียมกัน โดยเลือกตามความสะดวก และความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ของการเปิดรับสื่อ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือจะเป็นสื่อบุคคลประเภทสมาชิกในครอบครัว ครู อาจารย์ ตลอดจนเพื่อนและคนรู้จัก รวมไปถึงสื่อเฉพาะกิจที่มีอยู่มากมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งกิจกรรมเพื่อการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดต่างๆ จากทั้งภาครัฐและเอกชน แผ่นพับ โบปปลิว โปสเตอร์ ฯลฯ หรือแม้กระทั่งสื่อสมัยใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตก็ตาม

ปัจจุบันจะเห็นว่าทั้งนักเรียนเพศชายและเพศหญิง ต่างให้ความสนใจติดตามการรายงานข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นรอบตัว ทั้งนี้อาจเพื่อนำมาเป็นประเด็นในการสนทนาภายในกลุ่ม หรือเพื่อเตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของแคทซ์ และคณะ (Katz and Others, 1975 อ้างถึงในวินิตา สุริหาร, 2538) ที่กล่าวว่า สถานการณ์ทางสังคมทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกตระหนักถึงปัญหาที่ควรระมัดระวัง บุคคลจึงต้องการข่าวสาร และข่าวสารนั้นได้มาด้วยการเปิดรับสื่อ เพราะระยะหลังมานี้ เหตุการณ์ต่างๆ อันเนื่องมาจากปัญหายาเสพติดที่ปรากฏตามข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ต่างๆ อาทิเช่น คนคดียาบ้าแล้วจับเด็กเป็นตัวประกัน หรือพ่อฆ่าลูกของตัวเองอันเนื่องมาจากเมายาบ้า เป็นต้น ภาพเหตุการณ์เหล่านี้ เด็กและเยาวชนล้วนแล้วแต่ต้องถูกสังเวยและกลายเป็นเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายด้วยน้ำมือของผู้ที่ตกเป็นทาสของยาเสพติดทั้งสิ้น สร้างความสลดหดหู่ใจแก่สังคมเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนทั่วไปจึงต้องตระหนักและหันมาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดเหล่านี้มากขึ้น เพราะข่าวสารที่นำเสนอผ่านทางสื่อต่างๆ เกี่ยวกับสภาพปัญหาสังคมที่เลวร้ายเช่นนี้ ส่งผลให้ความรู้สึกด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของเยาวชน และตัวนักเรียนเองลดน้อยลง

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ทำให้การเสนอข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็สามารถเปิดรับข่าวสารได้ ดังนั้นเรื่องของเพศจึงไม่ได้เป็นข้อจำกัดในเรื่องของการเปิดรับข่าวสารแต่อย่างใด

2. อายุ

จากการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 (ตารางที่ 26) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากลักษณะการกระจายของข้อมูลทีเเกาะกลุ่มกัน กล่าวคือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรส่วนใหญ่มี่ช่วงอายุที่ไม่ แตกต่างกันมากนัก โดยมีอายุระหว่าง 14-15 ปีถึงร้อยละ 88.3 ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด (ตารางที่ 5) จึงถือว่ามีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน จึงมีการเปิดรับข่าวสาร ในระดับเดียวกันไม่ต่างกัน ซึ่งผลของการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของช่อแก้ว ประสงค์สม (2542) เรื่องการเปิดรับสาร ความรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีขาว ของครูและอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูและอาจารย์ที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนสีขาวไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่ได้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชนานันท์ คงนาฤทธิ เรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติ และการยอมรับการบริโภคสิ่งมีชีวิตที่ตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตที่ตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) แตกต่างกัน

3. ระดับการศึกษา

จากการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 (ตารางที่ 27) สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรา ธนสารเสณี (2541) เรื่องการสื่อสาร ความรู้ ทศนคติ และทักษะการปฏิเสธสิ่งเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเสพติดแตกต่างกัน และงานวิจัยของพรทิพย์ ศิริชูทรัพย์ (2542) เรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมต่อปัญหาสังคมของกลุ่มผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตบนเว็บไซต์ขององค์กรพัฒนาเอกชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติ และการมี

ส่วนร่วมต่อปัญหาสังคม บนเว็บไซต์องค์กรพัฒนาเอกชนแตกต่างกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Wilbur Schramm (1973) ที่กล่าวว่าการศึกษาและสภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบที่ทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อและเนื้อหาข่าวสารของผู้รับสาร

จากการศึกษายังพบด้วยว่า กลุ่มนักเรียนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่านักเรียนที่อยู่ชั้นต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จัดเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่า และเป็นวัยที่มีความพร้อมในวุฒิภาวะ อีกทั้งยังผ่านประสบการณ์ชีวิตที่มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ทำให้เกิดข้อได้เปรียบของการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะการรับสารจากสื่อแต่ละสื่อ นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยความสามารถในการรับรู้และทำความเข้าใจของผู้รับสาร ในระดับที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Burgoon (1974) และ River, Peterson and Jensen (1971 อ้างถึงในประมะ สตะเวทิน, 2538) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี ทั้งนี้เพราะทำให้คนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจศัพท์มาก และมีความเข้าใจสารได้ดี และโดยทั่วไปแล้วคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ นอกจากนี้ นักเรียนที่มีการศึกษาน้อยกว่าอาจเห็นข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด เป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ต้องใช้ความพยายามในการทำความเข้าใจมากกว่าข่าวสารประเภทอื่นๆ ดังนั้นผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า จึงหลีกเลี่ยงที่จะให้ความสนใจต่อการเปิดรับข่าวสารที่มีเนื้อหาในเชิงวิชาการ อีกทั้งผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า อันได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมต้นอาจเห็นว่ายาเสพติด เป็นเรื่องที่ตัวนักเรียนเองมีโอกาสที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องได้น้อย และเรื่องดังกล่าวไม่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงถือเป็นเรื่องที่ไกลตัวและไม่มีความจำเป็นต่อการเปิดรับข่าวสารดังกล่าวในขณะนี้ ทำให้ขาดความสนใจที่จะรับรู้ข่าวสาร จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ที่มีการศึกษาสูงเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำ

นอกจากนี้ ยังพบด้วยว่า กลุ่มนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการเปิดรับข่าวสารมากกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นี้ มีข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กีดขวางการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เพราะนักเรียนในชั้นนี้ ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่กับตำราเรียนหรือการเรียนพิเศษเพื่อ

เตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย จึงทำให้มีความสนใจเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อต่างๆ กระทำได้น้อยลง

4. เงินใช้จ่ายต่อเดือนที่ได้รับ

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 (ตารางที่ 28) สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิพันธุ์ ไตรทาน เรื่องกระบวนการการสื่อสารกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลด ละ เลิก ยาเสพติดของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดต่างกัน และงานวิจัยของช่อแก้ว ประสงค์สม เรื่องการเปิดรับสารความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีขาว ของครูและอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูและอาจารย์ที่มีรายได้แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการโรงเรียน สีขาวแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับสาร มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อปฏิภยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสารและสาร สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยมและ เป้าหมายที่ต่างกัน รายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคน ตลอดจนกำหนดความคิดเห็นของคนเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และพฤติกรรมต่างๆ คนที่มีฐานะดีหรือมีรายได้สูงมักใช้สื่อมวลชนมาก และมักเป็นรายการเกี่ยวกับเรื่องข่าวสารการบ้านการเมือง ปัญหาสังคม และเศรษฐกิจต่างๆ (ประมะ สตะเวทิน, 2533 : 115) เช่นในการวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีรายได้มากกว่า 3,001 บาทขึ้นไป มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีระดับรายได้ที่ต่ำกว่า ผู้ที่มีรายได้สูงจะนิยมเปิดรับข่าวสารหลากหลายประเภทมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ เนื่องจากอำนาจและโอกาสในการเลือกสื่อมีมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ

5. สภาพครอบครัว

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรที่มีสภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 (ตารางที่ 29) นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มารดาถึงแก่กรรม มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือ บิดา-มารดาแยกกันอยู่ / หย่าร้างกัน และบิดาหรือมารดาหรือทั้งคู่สมรสใหม่ ตามลำดับ ซึ่งสภาพครอบครัวดังกล่าว ถือว่า

เป็นสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ทั้งสิ้น นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวเช่นนี้ จำเป็นจะต้องเผชิญกับชีวิตที่ผิดแผกไปจากครอบครัวอื่นๆ ที่พ่อแม่อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาและพร้อมที่จะให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ดังนั้น กลุ่มนักเรียนกลุ่มนี้จึงเปรียบเสมือนมีจุดด้อยในตนเอง ไม่มีชีวิตครอบครัวที่สมบูรณ์ สถานการณ์ทางสังคมเช่นนี้ทำให้โอกาสในอันที่จะสนองความต้องการต่างๆ ในชีวิตของตนน้อยลง จึงต้องหันไปใช้สื่อเพื่อทดแทนหรือชดเชยความต้องการเหล่านั้น (Katz and others 1975, อ้างถึงในวินิตา สุริหาร, 2538) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่ว่า ภูมิหลังของครอบครัว (Family Background) จะมีผลให้มีความนิยม ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่ได้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรา ธนสารเสณี เรื่องการสื่อสาร ความรู้ ทักษะคิด และทักษะการปฏิเสธสิ่งเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเสพติดไม่แตกต่างกัน

6. ความสัมพันธ์ในครอบครัว

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 (ตารางที่ 30) นอกจากนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียนที่พ่อ-แม่ / ผู้ปกครองใช้เวลาส่วนใหญ่ทำแต่งงาน มีการเปิดรับข่าวสารมากที่สุด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก การที่พ่อ-แม่ต้องใช้เวลาทั้งหมดให้กับงาน จนทำให้ไม่มีเวลาให้ความรัก ให้ความอบอุ่นกับลูกนั้น ทำให้เด็กเกิดความเหงา ว้าเหว่ เมื่อมีปัญหาที่ไม่สบายใจจึงไม่สามารถปรึกษากับใครได้ ทำให้เด็กเกิดภาวะเครียด การเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ จึงมีส่วนสำคัญที่ช่วยคลายความเหงา สร้างความรื่นรมย์บันเทิงใจ และสร้างความผ่อนคลายให้กับเด็กได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Katz and Others (1975, อ้างถึงใน วินิตา สุริหาร, 2538) ที่กล่าวไว้ว่า ความต้องการเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั้น มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ทางสังคมและสถานการณ์สังคมที่มีความขัดแย้ง วุ่นวายสับสน ทำให้บุคคลได้รับความตึงเครียดและแรงกดดัน บุคคลจึงต้องการผ่อนคลายด้วยสื่อ และสอดคล้องกับแนวคิดของเมอร์ริลและโลเวน สไตน์ (Merill and Ralph L. Lowenstein, 1971 : 134-135) ที่กล่าวถึงแรงผลักดันประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเลือกรับสื่อ นั้น เกิดจากปัจจัยพื้นฐานประการหนึ่ง คือ ความเหงา เพราะมนุษย์ต้องการมีเพื่อน ไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้ ต้องหันมาสื่อสารกับผู้อื่น

และแท้ที่จริงคนบางส่วนพอใจที่จะอยู่กับสื่อมากกว่าที่จะอยู่กับบุคคลด้วยซ้ำในบางครั้ง และยังคงคล้อยกับแนวคิดของสุรพงษ์ โสภนะเสถียร ที่กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ของการเลือกเปิดรับสาร หรือบริโภคข่าวสารของผู้รับสารนั้น ก็เพื่อความหลากหลาย (Diversions) เพื่อแสวงหาความเข้าใจ ตื่นเต้น สนุกสนานรวมทั้งการพักผ่อน จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มนักเรียนที่พ่อแม่ / ผู้ปกครองใช้เวลาส่วนใหญ่ทำแต่งงาน จึงมีการเปิดรับข่าวสารมากที่สุด

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อบุคคล ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว , เพื่อน / คนรู้จัก , ครู-อาจารย์ และตำรวจ / ทหาร มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 (ตามตารางที่ 31) แต่ระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับที่น้อยมาก กล่าวคือ นักเรียนที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อบุคคลประเภทดังกล่าวมาก จะมีความรู้้น้อยกว่านักเรียนที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อบุคคลประเภทดังกล่าวน้อย แต่เปิดรับจากสื่ออื่นๆ มาก ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ อธิบายได้ว่าอาจเนื่องมาจากประสิทธิภาพของสื่อบุคคล อาทิการเปิดรับข่าวสารจากสมาชิกในครอบครัว อันได้แก่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง ซึ่งในชีวิตประจำวันของนักเรียนนั้น มักจะพูดคุยถึงเรื่องราวต่างๆ ตลอดจนสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในลักษณะทั่วๆ ไป อย่างไม่เฉพาะเจาะจง เช่น การพูดคุยเกี่ยวกับสถานการณ์การจับกุมผู้เสพ / ผู้ค้า / ผู้ผลิตยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งเรื่องราวดังกล่าวมิใช่สาระความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับความรู้ด้านยาเสพติด แต่เป็นเพียงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเท่านั้น อีกทั้งการพูดคุยกับเพื่อน / คนรู้จัก ก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากคนเรามักจะยึดติดกับกลุ่มสังคมที่ตนสังกัดอยู่เป็นกลุ่มอ้างอิง (Reference Group) ในการตัดสินใจที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใดๆ ก็ตามนั่นคือ มักจะคล้อยตามกลุ่มในแง่ความคิด ทักษะ และพฤติกรรมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม (ขวัญเรือน กิติวัฒน์, 2531:23-26) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจิตวิทยาวัยรุ่น ที่กล่าวเอาไว้ว่านักเรียนในวัยนี้ เป็นวัยที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมากที่สุด จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของหมู่เพื่อน เช่น การแต่งกาย การไว้ทรงผม และการใช้ภาษาพูด จะเป็นแบบเดียวหรือคล้ายคลึงกับเพื่อนๆ ดังนั้น ถ้าหากนักเรียนคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี ก็อาจมีแนวโน้มการรับสารที่ก่อให้เกิดความรู้ที่ผิดๆ รวมไปถึงการเรียนรู้ของพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ดี อีกทั้งด้วยความมีวัยวุฒิ ทักษะการสื่อสารที่ไม่ได้แตกต่างกันมาก

นัก โอกาสที่จะทำให้การสื่อสารเกี่ยวกับความรู้ด้านยาเสพติดเกิดความล้มเหลวย่อมเกิดขึ้นได้สูง สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อบุคคลประเภทครู อาจารย์ ที่พบว่าทำให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนนั้นลดลง อาจเป็นเพราะครู อาจารย์ ไม่ได้มีทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) นั้นหมายถึง ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ในการสื่อสารเฉพาะเรื่อง ที่เกี่ยวกับความรู้ด้านยาเสพติดกันทุกคน ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่เกิดประสิทธิภาพของการสื่อสาร (Berlo, 1960) ซึ่งบุคคลที่น่าจะมีความรู้ด้านยาเสพติด และมีทักษะในการสื่อสารที่ดีนั้น น่าจะเป็นครู อาจารย์ฝ่ายปกครอง หรือครู อาจารย์ที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านยาเสพติดโดยตรงมากกว่า ซึ่งบุคคลเหล่านี้มิได้พบปะพูดคุยกับนักเรียนอย่างเป็นทางการเหมือนดังเช่นครู อาจารย์ประจำชั้น หรือครู อาจารย์ผู้สอนตามรายวิชาของเด็กนักเรียน ซึ่งมีโอกาสสื่อสารกับเด็กมากกว่า ดังนั้น สารที่ออกมาจากผู้ส่งสารที่ไม่มีความรู้เรื่องนั้นๆ ดีพอจึงอาจส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจที่เบี่ยงเบนไปจากความจริงหรือความถูกต้อง ทำให้เกิดความสับสนต่อสารที่ถูกส่งออกมาได้ อีกทั้งปัจจัยที่เกิดจากตัวแปรอื่นๆ อย่างเช่น ความแตกต่างของระดับภาษาและการใช้ภาษา (Differences in Language Levels and Usages) สภาพแวดล้อมในช่วงเวลาที่ทำกรสื่อสาร (Environmental Conditions at time of Communication) และการขาดประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน (Little or No "Experiential Overlap" few, if any, Common Experiences) เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ทำให้การสื่อสารเกิดความล้มเหลวได้ (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2540 : 172-176) ในส่วนของตำรวจและทหารผู้ที่น่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนในสังคม แต่ภาพที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ กลับพบว่าตำรวจและทหารบางนายกลับมีส่วน พัวพันกับเครือข่ายการค้ายาเสพติด หรือกลับเป็นผู้เสพยาเสพติดเสียเอง ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ย่อมส่งผลถึงความเชื่อถือของผู้ส่งสารที่มีต่อผู้รับสารได้ (Lack of Mutual Respect among Participants) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของการติดต่อสื่อสาร จึงทำให้สารที่ถูกส่งออกมาไม่เป็นที่ยอมรับ อันเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวไม่มีความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ ภูมิหลังที่แตกต่างกันของผู้สื่อสาร (Divergent Backgrounds of the Participants) ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การสื่อสารขาดประสิทธิภาพ กล่าวคือ ตำรวจ / ทหาร ต่างก็มีสถานะทางสังคมที่แตกต่างไปจากนักเรียน ตำรวจ / ทหารถูกกำหนดบทบาทให้เป็นผู้ที่ยึดมั่นในกฎระเบียบ มีพฤติกรรมที่ห้าวหาญ เด็ดเดี่ยว มีสถานะความเป็นผู้นำสูง ซึ่งขัดแย้งกับบทบาทของผู้ที่มีหน้าที่ให้ความรู้ ซึ่งน่าจะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่มนักเรียน ที่เป็นวัยที่สนุกสนาน ร่าเริง จึงทำให้สารที่ถูกส่งออกมา ไม่เกิดการยอมรับได้ ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารจากบุคคลดังกล่าว จึงอาจส่งผลทำให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนลดลงได้

นอกจากนี้การเปิดรับสารของผู้รับสาร ก็เป็นอีกอุปสรรคหนึ่ง ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการสื่อสารได้ โดยผู้รับสารอาจเปิดรับสาร โดยผ่านกระบวนการในการเลือกรับข่าวสาร (Selective Process) ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ (Klapper, 1960 : 5)

1. การเลือกรับ หรือการเลือกใช้ (Selective Exposure) คือบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ตามความสนใจ และความต้องการของตน เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา และเป็นข้อมูลเพื่อสนองความต้องการของตน

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) นอกจากบุคคลจะเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว บุคคลยังเลือกให้ความสนใจต่อข่าวสารที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้อง หรือเข้ากันได้กับทัศนคติ และความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้นๆ ในขณะเดียวกัน ก็พยายามหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารที่ขัดต่อ ทัศนคติ หรือความคิดดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับความรู้สึกของเขา จะทำให้บุคคลนั้นๆ เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ และสับสนได้

3. การเลือกรับรู้ และตีความหมาย (Selective Perception and Selective Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดแล้ว ผู้รับสารอาจมีการเลือกรับรู้ และเลือกตีความสารที่ได้รับด้วย ตามประสบการณ์ของแต่ละคน ผู้รับสารจะมีการตีความข่าวสารที่ได้รับมาตามความเข้าใจของตนเอง หรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ และแรงจูงใจของตนในขณะนั้น

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention) หลังจากที่บุคคลเลือกให้ความสนใจเลือกรับรู้ และตีความข่าวสารไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติ และความเชื่อของตนแล้ว บุคคลยังเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสารในส่วนที่ต้องการจำเข้าไว้เป็นประสบการณ์ ในขณะเดียวกันก็มักจะลืมข่าวสารที่ไม่ตรงกับความสนใจของตนเอง

ซึ่งหมายความว่า สื่อบุคคลดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านกระบวนการเลือกรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดมา ทั้ง 4 ขั้นตอนดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งการเลือกรับข่าวสารของคนก็มักจะเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร และอาจเป็นสาเหตุให้การสื่อสารผิดพลาดหรือล้มเหลวได้ ซึ่งในที่นี้นักเรียนอาจไม่ได้จดจำเนื้อหาสาระของสารที่เกี่ยวกับความรู้เรื่องยาเสพติด ที่ผ่านสื่อต่างๆ ที่เคยได้รับ

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเกยูร ชิวหากาญจน์ (2541) เรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงาน

อุตสาหกรรม ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ยาเสพติดจากสื่อบุคคลประเภทลูก มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และ งานวิจัยของถนอมนุช พิทักษ์โกศล (2540) เรื่องปัจจัยทางสังคม, พฤติกรรมการเปิดรับสื่อกับ ความรู้และทัศนคติที่มีต่อการป้องกันการใช้ยาบ้า ของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ อุตสาหกรรมในจังหวัดนนทบุรี พบว่า การเปิดรับข่าวสารเรื่องยาบ้า จากเจ้าหน้าที่ในที่ ทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้เกี่ยวกับยาบ้า

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อเฉพาะกิจ พบว่าสื่อเฉพาะกิจ ประเภทโปสเตอร์เท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของ นักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า สื่อเฉพาะ กิจประเภทโปสเตอร์นั้น เป็นสื่อที่สามารถสื่อสารข้อมูลสำหรับการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ ยาเสพติด ไปสู่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเฉพาะเจาะจง อีกทั้งโปสเตอร์ในปัจจุบันนั้น มีรูปแบบในการนำเสนอที่น่าสนใจ มีความแปลกใหม่ทันสมัย สีสันสะดุดตา ซึ่งเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและอุปนิสัยของกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย ที่ชอบความแปลกใหม่ ความสดใส ส่วนการสื่อความหมายและเนื้อหาสาระของสื่อโปสเตอร์ก็มีความชัดเจน กระชับรัด เป็นข้อความที่สั้นแต่ได้ใจความ ทำให้ง่ายต่อการจดจำ ส่งผลให้สื่อดังกล่าวสามารถรับรู้ได้โดยง่าย ไม่จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษา ซึ่งต่างจากสื่อเฉพาะกิจประเภทอื่นๆ ที่ต้องใช้ ระยะเวลาและความพยายามที่นานกว่าในการศึกษา ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ ยาเสพติดผ่านทางสื่อโปสเตอร์นั้น จึงมีผลทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดได้เช่นกัน

สำหรับสื่อมวลชนทุกประเภทนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของ นักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร ซึ่ง โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper) (อ้างถึงในประมะ สตะเวทิน, 2533 : 142) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ อิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ที่มีต่อทัศนคติ และพฤติกรรมไว้ดังนี้ กล่าวคือ อิทธิพล ของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้น ไม่ใช่อิทธิพลโดยตรง แต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อม เพราะปัจจัย ต่างๆ ที่กั้นอิทธิพลของสื่อมวลชน ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ความมีใจโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติ อย่างหนึ่งอย่างใดอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการคบหาสมาคมกับคนอื่น และสถาบัน สังคมที่ตนเป็นสมาชิก เมื่อบุคคลผู้นั้นสัมผัสกับสื่อมวลชน ก็จะทำเอาทัศนคติ ค่านิยม และ พฤติกรรมเหล่านั้นติดตัวมาด้วย นอกจากนี้สื่อมวลชนเองก็เสนอข้อมูลข่าวสารน้อยด้วยทำให้ ปริมาณความรู้ในสื่อมวลชนน้อย ซึ่งโดยส่วนใหญ่สื่อมวลชนจะนำเสนอเฉพาะเหตุการณ์ต่างๆ

ที่เกี่ยวกับยาเสพติดตามสถานการณ์ปัจจุบันเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่ ชาวการจับกุมผู้เสพ / ผู้ค้า / ผู้ผลิตยาเสพติด หรือชาวเกี่ยวกับปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากการเสพยาเสพติด เท่านั้น มิได้นำเสนอความรู้ที่เกี่ยวกับยาเสพติดอย่างแท้จริงหรือเฉพาะเจาะจง ดังนั้น ทำให้สื่อบุคคลที่เปิดรับสื่อมวลชนจึงมีความรู้อย่างจำกัดเท่านั้น และอีกปัจจัยหนึ่ง คือ การเลือกรับข่าวสารของ ผู้รับสาร (Selective Process) ผู้รับสารจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็น และความสนใจของตน และจะเลี่ยงไม่ยอมรับสารที่ไม่สอดคล้อง หรือขัดแย้งกับความคิดเห็น และความสนใจของตน ผู้รับสารจะพยายามตีความสารตามความเชื่อ และค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม และจะจดจำเฉพาะสิ่งที่สนับสนุนความคิด และความเชื่อของตน ดังที่กล่าวข้างต้น

ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐธนา แสงอร่าม (2542) เรื่องการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ "โครงการน้ำประปาดื่มได้" ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับน้ำประปาดื่มได้ และงานวิจัยของเกยูร ชิวหากาญจน์ (2541) เรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด

จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อมวลชนโดยรวม และสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ และวิทยุ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดของนักเรียน ในโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 (ตารางที่ 32) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภักษ์ จุฑระกุล (2537) เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ และงานวิจัยของธนาภรณ์ อุทยานิก (2543) เรื่องประสิทธิผลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในการเผยแพร่ความรู้งานคุ้มครองผู้บริโภค ที่พบว่า การเปิดรับข่าวสารของประชาชนในเขต

กรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการเผยแพร่งานคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ทั้งนี้ ลักษณะการนำเสนอของโทรทัศน์ และวิทยุซึ่งเป็นสื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความโดดเด่นในด้านความเร็วในการส่งสาร (Delivery Speed) มีลีลาในการนำเสนอได้หลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์นั้นมีลักษณะเด่น คือ ความคมชัดของสื่อในการเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Fidelity) ไม่ว่าจะ เป็นในแง่การเสนอสัญลักษณ์ทางคำพูด สัญลักษณ์ภาพ สี เสียง และการเคลื่อนไหว (พีชนิ เชยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และ ธิรณัท อนุวัชรวิวงศ์, 2538 : 79) ซึ่งมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจให้อารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามได้โดยง่าย อีกทั้งการเปิดรับสื่อทั้งสองประเภทนี้ ผู้รับสารไม่จำเป็นจะต้องใช้ความพยายามหรือทักษะทางการสื่อสารมากนัก ก็สามารถเปิดรับข่าวสารจากสื่อดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเมอร์ริลและ โลเวนสไตน์ (Merrill and Ralph L. Lowenstein, 1971 : 134-135) ที่กล่าวถึงแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเลือกรับสื่อ นั้น เกิดจากปัจจัยพื้นฐานประการหนึ่ง คือ บุคคลจะแสวงหาและเลือกรับรู้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ของตนเอง โดยจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Letter effort) และได้ผลประโยชน์ตอบแทนที่ดีที่สุด (Promise of Reward) และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของวิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilbur Schramm, 1973 : 120) เรื่ององค์ประกอบของการเลือกรับข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกรับสารของผู้รับสาร ที่กล่าวเอาไว้ว่า หลักทั่วไปของการเลือกเปิดรับข่าวสารนั้น ขึ้นอยู่กับการประเมินถึงปัจจัยในการใช้ความพยายามว่าควรใช้น้อยที่สุด (Least effort) และได้ผลตอบแทนที่รับว่ามากที่สุด (Promise of reward) ซึ่งอธิบายได้ว่า ผู้รับสารจะเลือกข่าวสารที่ต้องการมากน้อยเพียงใดย่อมจะเป็นสัดส่วนกับความพยายาม (หรือแรงงานรูปอื่นใด) ที่จะใช้ไปเพื่อให้ได้รับข่าวสารนั้นๆ

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อมวลชนประเภทนิตยสารนั้น พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางลบกับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 กล่าวคือนักเรียนที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนประเภทนิตยสารมาก จะมีทัศนคติในทางที่เหมาะสมต่อยาเสพติดน้อยกว่า นักเรียนที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทนิตยสารน้อย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ นิตยสารที่เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับนั้น อาจจะเป็นนิตยสารประเภทบันเทิง ที่ไม่ได้ให้สาระความรู้ หรือไม่มีจุดประสงค์ในการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรง และในปัจจุบันนิตยสารมีหลากหลายประเภท ประกอบกับมีภาพสวยงาม ซึ่งดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร ผู้รับสารจึงเลือกสนใจเฉพาะ

รูปภาพหรือ เนื้อหาที่ตบตาใจเท่านั้น ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อดังกล่าวนั้น อาจเกิดความผิดพลาดหรือล้าหลังได้ อีกทั้งการเปิดรับข่าวสารของเด็กนักเรียนนั้น อาจเป็นเพียงเพื่อต้องการความหลากหลาย (Deversion) ต้องการความตื่นเต้น รวมถึงต้องการความสนุกสนานและการพักผ่อนเท่านั้น ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารจากนิตยสารย่อมไม่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เด็กนักเรียนมีทัศนคติที่ดีขึ้นได้ต่อยาเสพติด

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่ได้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพรพรรณ ศรีมุข (2541) เรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการยอมรับวิถีชีวิตตามหลักชีวิตจิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับวิถีชีวิตตามหลักชีวิตจิตจากสื่อ นิตยสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติเกี่ยวกับวิถีชีวิตตามหลักชีวิต และงานวิจัยของสุภาภักษ์ จุตระกูล (2537) เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้อัตนคติ และการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จากสื่อ นิตยสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์นั้น พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากสื่อดังกล่าวต้องใช้ความพยายามสูงในการเปิดรับ และจะไม่เหมาะกับผู้รับสารที่ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ หรือไม่มีทักษะในการอ่านที่ดี เพราะทักษะและความชำนาญในการรับรู้และเข้าใจข่าวสารของคนเรานั้นแตกต่างกัน บางคนนัดที่จะฟังมากกว่าอ่าน (Klapper, 1960 : 19-25) อีกทั้งสื่อดังกล่าวมีเนื้อหาที่ค่อนข้างมาก จึงทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเบื่อ และเสี่ยงที่จะเปิดรับข่าวสาร และเด็กนักเรียนส่วนใหญ่อาจให้ความสนใจกับคอลัมน์ที่มีเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญใจ ผลเจริญสุข (2539) เรื่องการสื่อสารในครอบครัว กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า เนื้อหาที่นักเรียนส่วนใหญ่อ่านจากหนังสือพิมพ์บ่อยที่สุด คือ ข่าวสารเกี่ยวกับบันเทิง / นักร้อง , กีฬา , ละคร จึงทำให้การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากหนังสือพิมพ์ ไม่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดของเด็กนักเรียนได้

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อบุคคลนั้น พบว่า สื่อบุคคลประเภท ตำรวจ / ทหารเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากเด็กนักเรียนอาจมีความรู้สึกว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ / ทหาร เป็นกลุ่มที่ไม่มีความคล้ายคลึง (Similarity) กับตนทั้งในเรื่องสถานภาพในสังคม อายุ ภาษา การแต่งกาย ภาวะเย็บที่ยึดถือปฏิบัติ สารที่ถูกส่งออกมาจากบุคคลดังกล่าวจึงไม่ทำให้เกิดอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็นของเด็กนักเรียนได้ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า สื่อบุคคลหรือผู้ส่งสารที่มีความคล้ายคลึงกับผู้รับสารเป้าหมายในด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ภาษา การแต่งกาย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ฯลฯ จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็นของผู้รับสาร เพราะความคล้ายคลึงนี้เองจะทำให้เกิดความรู้สึกเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจกันชอบพอและไว้วางใจ อีกทั้งข่าวสารที่เกี่ยวกับยาเสพติดที่ตำรวจ / ทหารสื่อสารกับเด็กนักเรียนนั้น อาจไม่มีความสอดคล้องกับประสบการณ์ของเด็กนักเรียน ซึ่งส่งผลให้เด็กนักเรียนไม่เกิดความโน้มเอียงที่จะยอมรับข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์ที่ตนเองมีมาก่อน

สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อเฉพาะกิจนั้น พบว่า สื่อเฉพาะกิจประเภทนิตยสาร , โปสเตอร์ และแผ่นพับเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 อาจอธิบายได้ว่าสื่อเฉพาะกิจประเภทนิตยสาร นั้น เป็นสื่อที่เน้นเฉพาะกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นจึงทำให้ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นได้รับทั้งสาระตามวัตถุประสงค์ และความบันเทิงไปพร้อมกัน โดยเฉพาะเนื้อหาในนิตยสารที่เกี่ยวกับยาเสพติดนั้น เป็นเนื้อหาที่มีลักษณะเตือนใจและให้รายละเอียดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ชัดเจน พร้อมทั้งมีรูปภาพจากเหตุการณ์จริงประกอบ จึงมีผลต่อการโน้มน้าวใจ และยอมรับสารต่างๆ เหล่านั้น อันส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดได้ ส่วนโปสเตอร์ และแผ่นพับในปัจจุบันนั้น เป็นสื่อที่มีรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น การใช้สี การจัดหน้า ขนาดตัวอักษร การใช้ภาพที่มีสื่อความหมาย โดยเฉพาะโปสเตอร์เป็นสื่อที่มีการเขียนข้อความที่สั้น กระชับ ได้ใจความมีการสัมผัสระหว่างประโยค ทำให้จดจำได้ง่าย และข้อความต่างๆ มีการสื่อความหมายในลักษณะที่เตือนใจ จึงส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดได้เช่นเดียวกัน

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ
 ทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้าน
 ยาเสพติด

จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อมวลชนทุก
 ประเภท สื่อบุคคลทุกประเภท และสื่อเฉพาะกิจประเภทนันทนาการ , โปสเตอร์ , อินเทอร์เน็ต ,
 กิจกรรมและการจัดคอนเสิร์ตเพื่อการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดตามศูนย์การค้า และชุมชน
 ต่างๆ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดของนักเรียน
 ในโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 (ตารางที่ 33)
 กล่าวคือ นักเรียนที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะ
 กิจดังกล่าวมาก จะมีพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดมากตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็น
 เพราะเด็กนักเรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ที่ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนัก
 ถึงอันตรายที่เกิดจากการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งการเรียนรู้ทางสังคมในครอบครัว
 ในกลุ่มเพื่อน ในโรงเรียน ในชุมชน ตลอดจนการเรียนรู้ทางสังคมจากสื่อมวลชน และธรรมชาติ
 ของมนุษย์โดยทั่วไปนั้น รักตัวเองจะไม่เข้าไปข้องเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำร้ายตัวเอง เมื่อเด็กนักเรียนมี
 ความคิดเห็น ค่านิยม และมีความโน้มเอียงที่จะหลีกเลี่ยง หรือไม่ประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมที่
 ส่อไปในทางที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ก่อนแล้ว เมื่อนักเรียนเปิดรับข่าวสารจาก
 สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจต่างๆ นักเรียนจึงนำเอาทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม
 เหล่านี้ติดตัวมาด้วย จึงส่งผลให้การเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการรณรงค์ การป้องกันและ
 ต่อต้านยาเสพติดจากสื่อต่างๆ มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดของเด็ก
 นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแคลปเปอร์ (Klapper, 1960 :15-49) ที่กล่าวเอาไว้ว่า
 อิทธิพลของสื่อมวลชนเป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น กล่าวคือ สื่อมวลชนจะสนับสนุนทัศนคติ รส
 นิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้มีความเข้มแข็งขึ้น
 และพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมา เมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอหรือเมื่อมีโอกาสเหมาะสม หาก
 สื่อมวลชนสามารถเสนอสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล เขาก็จะเปลี่ยนทัศนคติ
 และพฤติกรรมได้ สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เสนอหนทางในการเปลี่ยนทัศนคติและ
 พฤติกรรมเท่านั้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิธา แสงอร่าม (2542) เรื่องการ
 เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ “โครงการน้ำประปาดื่มได้” ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการบริโภค
 น้ำดื่มของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ “โครงการน้ำ
 ประปาดื่มได้” จากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคน้ำ

เต็ม และงานวิจัยของณัฐพรณ ศรีมุข (2541) เรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมการยอมรับวิถีชีวิตตามหลักชีวจิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับวิถีชีวิตตามหลักชีวจิตจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการยอมรับวิถีชีวิตตามหลักชีวจิต

อีกทั้งในปัจจุบันสื่อต่างๆ นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับยาเสพติดในแง่ของภัยร้ายแรง อันเนื่องมาจากปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งล้วนกระตุ้นให้บุคคลในสังคมเกิดความรู้สึกวิตกกังวลที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ตนได้ทุกเมื่อทุกเวลา อันส่งผลให้เด็กนักเรียนเกิดพฤติกรรมป้องกันและต่อต้านยาเสพติดจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อดังกล่าว

สมมติฐานที่ 5 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร จะมีระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้น ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 (ตารางที่ 34) แสดงว่า การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร ทำให้เด็กนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพจน วาสิกรัตน์ (2536) เรื่องประสิทธิผลของสื่อประชาสัมพันธ์โครงการริชชีเอิร์ธในการให้ความรู้ และทัศนคติ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสรุปไว้ว่า ภายหลังจากการเผยแพร่เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์โครงการริชชีเอิร์ธแล้ว นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในระดับความรู้เพิ่มขึ้น และงานวิจัยของคมกริช ทักษิภา (2540) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย พบว่า หลังจากการใช้อินเตอร์เน็ตแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มมากขึ้นและกว้างขวางขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่ง คือ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนซึ่งอยู่ในวัยเดียวกัน รณรงค์ให้กลุ่มเดียวกันเห็นโทษพิษภัยของยาเสพติด แทนคำบอกกล่าวจากผู้ใหญ่ โดยการนำเยาวชนชาย-หญิง ทั้ง 10 คน ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดมาเป็นแกนกลางในการรณรงค์ ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในด้านต่างๆ แก่เด็กนักเรียนในโครงการ ซึ่งการคัดเลือกทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดของโครงการนั้น ทางโครงการมีเกณฑ์

สำคัญ ในการคัดเลือก คือ ต้องเป็นเยาวชนที่มีความประพฤติปฏิบัติตัวดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติดและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนได้ , มีทักษะทางการพูดที่ดี กล้าแสดงออก และมีไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งเกณฑ์ต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้ ทูตเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกหรือผู้ส่งสารหลักในโครงการนั้น เป็นผู้ที่มีความคล่องตัวทาง และ ลักษณะพื้นฐานทางสังคม (ภูมิหลังของบุคคล , การศึกษา , ภาษาและการใช้ภาษา , สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ต่างๆ) ตลอดจนวัยที่ใกล้เคียงกับนักเรียนที่เป็นผู้รับสารหรือ กลุ่มเป้าหมายหลักของทางโครงการ ทำให้ทูตเยาวชนสามารถที่จะทำการสื่อสาร และใช้ช่องทาง การสื่อสารที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเด็กนักเรียนเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการยอมรับและสร้างความสนใจแก่เด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จนเกิดการจดจำและเรียนรู้สารต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์โล (Berlo,1960) ที่กล่าวในเรื่องของประสิทธิผลของการสื่อสาร ในส่วนของ "ผู้ส่งสารหรือแหล่ง สาร (Source) ว่าควรมีลักษณะที่ดี คือ ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึง ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในการสื่อสาร ซึ่งจะช่วยให้ผู้ส่งสารสามารถวิเคราะห์ จุดประสงค์และความต้องการในการสื่อสารได้ รวมถึงรู้จักเลือกสื่อ และภาษาที่เหมาะสมกับ ผู้รับสารแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ผู้ส่งสารยังจะต้องทราบถึงพื้นฐานทางสังคม และวัฒนธรรมของ ผู้รับสารเสียก่อนจึงจะสามารถทำการสื่อสารให้ได้ผลดี อีกทั้ง การใช้ช่องทางสื่อสารที่เหมาะสม จะทำให้การ สื่อสารบรรลุประสิทธิผล เพราะช่องทางสื่อสารมีความสัมพันธ์กับ ผู้รับสารในการเลือกจดจำ

ในส่วนของการจัดกิจกรรมต่างๆ ในโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญา อาทิ เช่น บอร์ดนิทรรศการยาเสพติด , กิจกรรมกลุ่มเพื่อนบอกเพื่อนให้ห่างไกลยาเสพติด และ กิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหาต่อต้านยาเสพติด (รูปแบบเกมส์โชว์) ก็ล้วนแต่ให้ความรู้ เกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นไปอย่างเฉพาะเจาะจง อีกทั้งการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ยังได้สอดแทรก สาระบับเชิงควบคู่กับการนำเสนอไปด้วย นอกจากนี้เด็กนักเรียนจะได้รับสาระความรู้เกี่ยวกับ ยาเสพติดโดยตรงแล้ว เด็กนักเรียนยังได้รับความสนุกสนานไปพร้อมๆ กับการร่วมกิจกรรมด้วย และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ ได้กระทำในรูปแบบที่มีลักษณะสบายๆ ง่ายต่อการ ทำความเข้าใจ ทำให้เด็กนักเรียนไม่จำเป็นต้องใช้ความสามารถในการรับข่าวสารมากนัก อันส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารอีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การสื่อสาร จะได้ผลหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้รับสารว่าจะมีความเข้าใจในสัญลักษณ์ เนื้อหาสาร ธรรมชาติของ การสื่อสารแค่ไหน อีกทั้งสื่อเฉพาะกิจประเภทกิจกรรมการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด เป็นสื่อที่

เด็กนักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับสูงมาก่อนแล้ว หากเทียบกับสื่อเฉพาะกิจประเภทอื่นๆ (ตารางที่ 14) เมื่อโครงการมีการนำเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดผ่านสื่อดังกล่าว เด็กนักเรียนจึงให้ความสนใจและพร้อมที่จะเปิดรับข่าวสารที่ผ่านทางสื่อดังกล่าวสูงตามไปด้วย จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่าการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีส่วนทำให้เด็กนักเรียนมีระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น

สมมติฐานที่ 6 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร จะมีทัศนคติต่อยาเสพติดในทางที่เหมาะสมมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับทัศนคติที่เหมาะสมต่อยาเสพติดเพิ่มขึ้น ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 6 (ตารางที่ 35) แสดงว่า การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร ทำให้เด็กนักเรียนมีทัศนคติต่อยาเสพติดในทางที่เหมาะสมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์เพ็ญ ธนาคุณ (2543) เรื่องประสิทธิผลของเว็บไซต์โครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ซึ่งสรุปได้ว่า เว็บไซต์โครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ พิษภัยของบุหรี่ และการเลิกบุหรี่ ของผู้เข้าชมเว็บไซต์ดังกล่าวได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากสภาพสังคมในปัจจุบันทุกๆ คนล้วนสังเกตเห็นความสำคัญต่อปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นภัยที่ร้ายแรงในสังคมที่ต้องขจัดให้หมดสิ้น สื่อต่างๆ มีการนำเสนอปัญหาสังคม อันเนื่องมาจากความร้ายแรงที่เกิดจากปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดที่ผ่านมาเกิดขึ้นมาอย่างมากมายในสังคม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้เกิดกระแสการรณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาเสพติดขึ้นทั่วทุกพื้นที่ ทำให้ประชาชนในสังคมเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด เกิดความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด และเกิดจิตสำนึกร่วมกันต่อการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น รวมถึงตัวเด็กนักเรียนเองด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากผลการศึกษาที่พบว่าเด็กนักเรียนมีทัศนคติในทางที่เหมาะสมอยู่ในระดับหนึ่งอยู่ก่อนแล้ว ก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติด (ตารางที่ 19) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ทัศนคติถูกเปลี่ยนแปลงเพราะต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพของสังคมโดยไม่รู้ตัว การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลในสังคมโดยรวมอาจมีความจำเป็น เพราะเนื่องมาจากสถานะของสังคมนั้นมีการเปลี่ยน

แปลง จึงทำให้สมาชิกของสังคมต้องมีการปรับตัวที่ละน้อยโดยไม่รู้ตัวเพื่อให้บุคคลเข้าได้กับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (ปรมะ สตะเวทิน, 2534.)

จากการที่เด็กนักเรียนในโครงการ มีทัศนคติในทางที่เหมาะสมต่อยาเสพติดอยู่ก่อนแล้วในระดับหนึ่ง เมื่อเด็กนักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร ที่มีกิจกรรมที่นำเสนอแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับยาเสพติดโดยเป็นลักษณะการกระตุ้น ชักจูงใจและเสริมย้ำทัศนคติเดิมของเด็กนักเรียนให้เพิ่มขึ้นและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เด็กนักเรียนจึงอาจมีแนวโน้มต่อการพัฒนาทัศนคติต่อยาเสพติดไปในทางที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นจากเดิมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางเดียวกันก็จะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่า มันคงกว่าและคงที่กว่าทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปคนละทาง และถ้าหากบุคคลยังคงมีประสบการณ์ต่อเนื่องกันในเรื่องใดๆ หรือกับใคร หรือสิ่งใดๆ นานๆ เขาก็จะพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งนั้น บุคคลนั้นๆ ขึ้นมา

และการนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ในโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร ทั้งกิจกรรมการชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับภัยที่เกิดจากปัญหายาเสพติด ที่นำเสนอภาพเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ข่าวทาสยาบ้าที่คลุ้มคลั่งจับเด็กเป็นตัวประกัน , ทาสยาบ้าที่ใช้มีดปาดคอตัวเองตาย เป็นต้น (ภาคผนวก) ภาพข่าวที่เด็กนักเรียนได้รับชมผ่านทางวีดิทัศน์ของโครงการต่างๆ เหล่านี้ ล้วนสามารถเกิดขึ้นกับตัวเด็กนักเรียนเองในชีวิตประจำวันได้ตลอดเวลา จึงอาจทำให้เด็กนักเรียนเกิดความตระหนักและสนใจถึงภัยที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทั้งนี้ความตระหนักและความสนใจของเด็กนักเรียนอาจส่งผลถึงอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติดของเด็กนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ลักษณะของข่าวสารที่ทำให้ผู้ส่งสารได้รับความเชื่อถือ และทำให้ผู้รับสารเห็นด้วย คล้อยตาม ควรจะมีลักษณะดังนี้ คือ เป็นข่าวสารที่ตรงตามข้อเท็จจริง ไม่อวดอ้างจนเกินเลย และมีหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุน ทั้งนี้ข่าวสารและเหตุผลดังกล่าว ควรจะมีความสอดคล้องกับประสบการณ์ของกลุ่มผู้รับสาร เป้าหมายด้วย เพราะบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะยอมรับข่าวสารที่สอดคล้องกับประสบการณ์ที่ตนเองมีมาก่อน อีกทั้งการนำกลุ่มทูตเยาวชนที่มีลักษณะทางประชากรที่คล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับเด็กนักเรียนในโครงการทั้งในด้าน อายุ เพศ เชื้อชาติ ภาษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ฯลฯ มาเป็นแกนนำสำคัญในการรณรงค์ครั้งนี้ ซึ่งจะสามารถเข้าใจในบุคลิกภาพ และเข้าใจถึงพื้นฐานต่างๆ ของเด็กนักเรียนในโครงการได้ดี ซึ่งทำให้เด็กนักเรียนในโครงการรู้สึกถึงความไว้วางใจและเชื่อใจกัน การมีประสบการณ์ที่ร่วมกัน

รู้สึกเป็นพวกหรือกลุ่มเดียวกัน ส่งผลให้ทูตเยาวชนมีอิทธิพลต่อการชักชวนเพื่อนๆ นักเรียนเข้าร่วมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในครั้งนี้ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของทางโครงการ โดยทำการรณรงค์ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน หรือเพื่อนเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อน (Peer Counseling) ซึ่งถือเป็นแนวทางหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้ ซึ่งเรียกแนวทางนี้ว่า วิธีการสร้างกลุ่ม (ปรมะ สตะเวทิน, 2534) สอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers and Meynen (1969 อ้างถึงในเกศินี จุฑาวิจิตร, 2540 : 86) ที่ว่ากระบวนการกลุ่มสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของฉลอง ภิรมรัตน์ (2521 : 50-54) ซึ่งกล่าวถึงอิทธิพลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยกล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วกลุ่มจะมีอิทธิพลเหนือสมาชิกภายในกลุ่ม เพราะสามารถทำให้สมาชิกที่สังกัดอยู่คล้อยตามได้ ดังนั้น วิธีการหนึ่งที่จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือทัศนคติของบุคคลได้ คือการให้บุคคลนั้นย้ายกลุ่ม อีกทั้งการนำศิลปินดารา-นักร้องที่ได้รับความนิยมอยู่ในขณะนั้น มาเป็น Presenter ในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโครงการ ก็จะสามารถสร้างความดึงดูดใจ (Attractiveness) และกระตุ้นให้เด็กนักเรียนหรือผู้รับสารเกิดความสนใจและคล้อยตามข่าวสารที่ออกมาจากบุคคลเหล่านั้นได้ โดยก่อนจบกิจกรรมต่างๆ นั้น ทางโครงการซึ่งร่วมกับทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดและศิลปินดารา-นักร้องในโครงการ เชิญชวนให้เด็ก นักเรียนในโครงการทุกคนร่วมกันปฏิญาณตนไม่ไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นการย้ำเตือนความคิดและทัศนคติของเด็กนักเรียนไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งล้วนมีผลต่อการ โน้มน้าวใจและส่งเสริมให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ทั้งสิ้น

สมมติฐานที่ 7 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร จะมีพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดในทางที่ดีมากกว่าตอนก่อนเข้าร่วมโครงการ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดเพิ่มขึ้น ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 7 (ตารางที่ 36) แสดงว่า การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร ทำให้เด็กนักเรียนรู้จักการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์เพ็ญ ธนาคุณ (2543) เรื่อง ประสิทธิภาพผลของเว็บไซต์โครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ซึ่งสรุปได้ว่า เว็บไซต์โครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่สามารถเปลี่ยนแปลงความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ ของผู้ที่ชม

เว็บไซต์ดังกล่าวได้ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า การที่เด็กนักเรียนมีระดับความรู้ และทัศนคติต่อ ยาเสพติดในทางที่เหมาะสมเพิ่มขึ้น ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้าน ยาเสพติดสัญญาจร พฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดของเด็กนักเรียนจึงมีการเปลี่ยนแปลง ไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของระดับความรู้ และทัศนคติของเด็ก นักเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแนนซี ซวาทซ์ (Nancy Z. Schwartz อ้างถึงในสุริย์ จันทร์โมลี,2526) ที่กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนนั้น มีความสัมพันธ์กับ ความรู้ และทัศนคติในรูปแบบ 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. ทัศนคติเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติ ดังนั้น ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และมีผลต่อการปฏิบัติ
2. ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กัน และทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา
3. ความรู้และทัศนคติต่างทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน
4. ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม

อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของฟิชบายส์ (Fishbein,1967) ที่กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ เกิดขึ้นก่อนพฤติกรรม และทัศนคติเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น เมื่อเด็ก นักเรียนมีระดับทัศนคติต่อยาเสพติดในทางที่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น เขาก็ย่อมจะแสดง พฤติกรรมออกไปในแนวทางนั้นเช่นกัน ประกอบกับกิจกรรมภายในโครงการมีลักษณะส่งเสริม และ ตอกย้ำพฤติกรรมของเด็กนักเรียน ให้มีพฤติกรรมที่พึงกระทำ และไม่ให้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงกระทำต่อยาเสพติด ซึ่งอาจสังเกตได้จาก ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ ทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญาจรนั้น ทางโครงการจะโน้มน้าวใจให้เด็กนักเรียนได้ตระหนัก (Awareness) ถึงปัญหายาเสพติด และบอกกล่าวถึงวิธีการหลีกเลี่ยงให้เยาวชนห่างไกลกับ ยาเสพติดมาโดยตลอดทุกช่วงกิจกรรม อาทิเช่น ทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดชักชวนให้เพื่อน นักเรียนหันมาเล่นกีฬาแทนการใช้ยาเสพติด , การชักชวนให้เด็กนักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ หรือการนำศิลปินดารานักร้อง ที่ประพฤติปฏิบัติตัวดีมาเป็นแบบอย่างให้กับเด็ก นักเรียนในโครงการ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นแนวทางการป้องกันยาเสพติดแนวทางหนึ่งในการสร้าง พฤติกรรมที่พึงกระทำให้กับเด็กนักเรียน (วินิจ ชาติสว่าง,2541 : 9-10) อีกทั้งในช่วง กิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหาต่อต้านยาเสพติด (รูปแบบเกมส์โชว์) นั้น เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงออก โดยนำทักษะความสามารถมาใช้อย่าง

เหมาะสมถูกที่ถูกลงเวลาโดยไม่ซ้ำ เกี่ยวกับการยาเสพติด ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งวัตถุประสงค์หลักของทางโครงการ โดยการแข่งขัน ดังกล่าวนั้น มีการให้ของรางวัลแก่เด็กนักเรียนผู้ที่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างถูกต้อง และกล่าวคำชมเชยพฤติกรรมที่พึงกระทำที่เด็กนักเรียนสามารถเลือกกระทำได้อย่างถูกต้อง ซึ่งถือเป็นกลวิธีสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาอย่างหนึ่ง ที่เป็นการเสริมแรง ให้รางวัล ชมเชย แก่ผู้ที่มีพฤติกรรมที่ดี สนับสนุนส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสกินเนอร์ (Skinner) ที่กล่าวไว้ “การกระทำที่ได้รับการเสริมแรง ย่อมจะมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการกระทำนั้นอีก ส่วนการกระทำใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรง หรือถูกขัดขวางย่อมมีแนวโน้มที่จะทำให้ความถี่ของการกระทำนั้นๆ ลดลงและหายไปในที่สุด” และสอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูรา (Bandura) ก็กล่าวว่า “วิธีการปรับพฤติกรรม คือ ให้การเสริมแรงแก่ พฤติกรรมที่พึงปรารถนา และไม่ให้การเสริมแรงหรือเอาใจใส่แก่พฤติกรรมที่ไม่ดี” จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ภายหลังการเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร เด็กนักเรียนจึงมีระดับพฤติกรรมป้องกันและต่อต้านยาเสพติดในทางที่ดีเพิ่มขึ้น

จากแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers,1973) ที่กล่าวเอาไว้ว่า วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการสื่อสารคือการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเพื่อก่อให้เกิดผลบางประการในตัวผู้รับสาร โดยเกิดจากความตั้งใจของแหล่งสาร ซึ่งผลของการสื่อสารมี 3 ประการ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงในระดับความรู้ (Change in Receiver's Knowledge)
2. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Change in Receiver's Attitude)
3. การเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม (Change in Receiver's Behavior)

ซึ่งการดำเนินโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรในครั้งนี้ สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารทั้ง 3 ประการดังกล่าวได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสื่อสารที่ประสบผลสำเร็จ (Full Successful) กล่าวคือ ประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีผลทำให้นักเรียนซึ่งถือเป็นผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายหลักของทางโครงการ เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีและเหมาะสมมากขึ้นทั้งในระดับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมป้องกันและต่อต้านยาเสพติด

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงโครงการทูตเยาวชนชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดของนักเรียนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบนักเรียนช่วงก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการทูตเยาวชนชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร จึงเห็นว่าโครงการทูตเยาวชนชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร เป็นโครงการที่มีประโยชน์ และเห็นควรจะให้ดำเนินโครงการนี้ต่อไป

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า ผู้เข้าร่วมรายการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของโครงการทูตเยาวชนชนต่อต้านยาเสพติดสัญจร มีการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดของนักเรียนในโครงการดีขึ้น ในระดับหนึ่ง แต่เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีการปรับปรุงโครงการให้มีคุณภาพมากขึ้นอีก ทั้งนี้ อาจพิจารณาได้จากการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหา / อุปสรรคในการดำเนินโครงการทูตเยาวชนชนต่อต้านยาเสพติด (ภาคผนวก) ที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนหนึ่งเห็นว่า เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการส่วนหนึ่งไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องสาระความรู้ นอกจากความบันเทิง นอกจากนี้เยาวชนยังมีความเห็นว่า ระยะเวลาที่ดำเนินโครงการน้อยเกินไป ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม กิจกรรมบางกิจกรรมมีการนำเสนอที่ไม่น่าสนใจ การดำเนินรายการบางช่วงล้าช้า และสถานที่การจัดกิจกรรมคับแคบ ฯลฯ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ล้วนมีผลต่อการรับรู้และความสนใจของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น อันจะส่งผลถึงระดับการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันและต่อต้านยาเสพติดต่อไป ซึ่งทางโครงการควรนำมาพิจารณา เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบของการดำเนินโครงการ ในครั้งต่อไปตามประเด็นที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นดังกล่าว

3. จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบมาก่อน หรือรู้ล่วงหน้าเพียงไม่กี่วัน ว่ามีการจัดกิจกรรมโครงการทูตเยาวชนชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรขึ้นภายในโรงเรียน อันเนื่องมาจากการขาดประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์ของทางโครงการที่ไม่เพียงพอ จึงทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งไม่เกิดการตื่นตัว และไม่มีความพร้อมต่อการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ ส่งผลให้นักเรียนส่วนหนึ่งไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้เต็มที่ ดังนั้น ทางโครงการจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการทำการประชาสัมพันธ์โครงการ

ล่วงหน้า เพื่อบอกให้ทราบถึงรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ภายในโครงการ วัน / เวลา และ สถานที่ที่จะมีการจัดโครงการ ตลอดจนวัตถุประสงค์หลักต่างๆ ของการจัดโครงการ เพื่อให้ นักเรียนเกิดการตื่นตัว และมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของในโครงการ

4. สื่อวีดิทัศน์ที่ใช้ในโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรนั้น นอกจากจะ นำเสนอภาพเหตุการณ์จริงเกี่ยวกับภัยที่เกิดจากปัญหาของยาเสพติดแล้ว ควรจะนำเสนอ ภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับวิธีการบำบัดรักษาผู้ที่ติดยาเสพติด จากสถานบำบัดรักษาหลายๆ แห่งด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ และเข้าใจ ถึงกระบวนการบำบัดรักษาผู้ที่ติดยาเสพติด ที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้รู้ถึงทางแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ถูกต้อง และชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการติดยาเสพติดสามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความกล้าที่จะ เข้ามาปรึกษาปัญหา และไม่กลัวต่อการบำบัดรักษายาเสพติดต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า นักเรียนมีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ยาเสพติดเพิ่มขึ้น แต่ยังมีบางประเด็นที่นักเรียนจำนวนน้อยมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ได้แก่ ความรู้ในเรื่องผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอันเนื่องมาจากปัญหายาเสพติด และโทษ ของผู้ที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งทั้งสองเรื่องนี้ นักเรียนไม่เข้าใจว่ามีผลกระทบทั้งต่อ ส่วนร่วมและส่วนบุคคลอย่างไร จึงเห็นควรอธิบายให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องมากขึ้น

2. จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจาก สื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาเสพติด ควรให้ความสำคัญ กับเนื้อหาของ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดผ่านทางสื่อมวลชนให้มากขึ้น โดยส่งเสริม และสนับสนุนให้สื่อมวลชนนำเสนอความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในเชิงลึกมากขึ้น ไม่ใช่ความรู้ ที่ผิวเผิน หรือเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเพียงสถานการณ์การป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด เท่านั้น และควรสร้างความตระหนักแก่วัยรุ่นว่ายาเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่ดีแน่นอน โดยให้ สื่อมวลชนเป็นสื่อที่เสริมสื่อบุคคลในกระบวนการเผยแพร่ความรู้ และรณรงค์ป้องกันยาเสพติด

3. จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า นักเรียนในโครงการ มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด จากสื่อบุคคลประเภท สมาชิกในครอบครัว เพื่อน ครู-อาจารย์ อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า พ่อ-แม่ ญาติพี่น้อง รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่น และครู-อาจารย์ ยังเป็นบุคคลที่นักเรียนจะให้ความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้นหน่วยงานที่จะทำการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดต่อไป จึงควรให้ความสนใจ และทำการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับบุคคลดังกล่าว ให้ได้มีความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม เพราะบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่ง

4. จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อเฉพาะกิจประเภท นิทรรศการ โปสเตอร์ และแผ่นพับ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดของนักเรียนในโครงการ นั่นคือ นักเรียนที่มีการเปิดรับเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อเฉพาะกิจประเภทนี้มาก จะมีทัศนคติในระดับที่เหมาะสมต่อยาเสพติดมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อเฉพาะกิจประเภทนิทรรศการ ซึ่งเป็นสื่อที่นักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญในการผลิตสื่อดังกล่าวให้มีเนื้อหาที่มีคุณภาพ และมีรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สื่อดังกล่าวสามารถใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการทำการวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ในวงกว้างมากขึ้น โดยศึกษานักเรียนที่เข้าร่วมโครงการในต่างจังหวัด เพราะในการดำเนินโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญจรในครั้งต่อไปจะครอบคลุมถึงสถานศึกษาที่อยู่ตามต่างจังหวัดทั่วทุกพื้นที่ทุกภาค ซึ่งผลการวิจัยที่ได้อาจจะแตกต่างกันระหว่างนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และนักเรียนที่อยู่ต่างจังหวัด ตัวอย่างเช่น แนวเพลงดนตรีที่สนใจ นักร้องที่ชื่นชอบ การจัดกิจกรรมที่สนใจ รสนิยมการใช้สื่อ รวมทั้งอาจจะได้ความคิดเห็นที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ อันจะสนองความต้องการของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้มากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบโครงการอื่นๆ ที่มีลักษณะการดำเนินโครงการ เดียวกันกับโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญาฯ เพื่อชี้ให้เห็นความแตกต่าง ข้อดี ข้อเสียของการดำเนินโครงการ และเป็นการประเมินโครงการได้ในอีกทางหนึ่งด้วย
3. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงเนื้อหาสาระ ในกิจกรรมที่ทางโครงการนำเสนอ กับนักเรียนในโครงการอย่างละเอียด จึงควรมีการศึกษาในเชิงวิเคราะห์เนื้อหาของสาร (Content Analysis) ว่าสารอย่างใดเป็นที่น่าสนใจและให้ความรู้หรือข้อมูลแก่นักเรียนได้เป็น อย่างดีหรือมีความเหมาะสม สารอย่างใดที่ไม่น่าสนใจหรือไม่มีประสิทธิผล เพื่อจะได้นำไปเป็น แนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการเผยแพร่และการนำเสนอสารผ่านกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ ต่อไป
4. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยตัวอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพของโครงการนอกเหนือจากระดับการเปลี่ยนแปลงในความรู้ ทักษะ และ พฤติกรรม โดยให้ศึกษาถึงตัวแปรด้านความตระหนัก การมีส่วนร่วม รวมถึงความพึงพอใจที่มี ต่อโครงการ ว่ามีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของโครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญาฯ มากน้อยเพียงใด
5. ควรศึกษาระดับความรู้ของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน ก่อนจะดำเนินโครงการ เนื่องจากนักเรียนแต่ละโรงเรียนอาจมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับยาเสพติดต่างกัน บางโรงเรียนก็มีความรู้สูงอยู่แล้ว ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดการให้ความรู้ผ่านโครงการสูญเปล่า เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับ ยาเสพติดที่นักเรียนมีความรู้ดีอยู่แล้ว ก็จะทำให้ไม่ได้ความรู้ใหม่หรือความรู้ที่เจาะลึกมากขึ้น การศึกษาพื้นฐานความรู้ของนักเรียน จะทำให้ปรับสาระความรู้ที่จะนำเสนอผ่านโครงการ ทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญาฯ สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียน และสามารถให้ความรู้ที่ลึกซึ้งขึ้นไปได้อีก ก็จะทำให้โครงการทูตเยาวชนต่อต้านยาเสพติดสัญญาฯ ให้สาระ ประโยชน์มากขึ้น
6. จากการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล คือ สมาชิกในครอบครัว เพื่อน / คนรู้จัก ครู / อาจารย์ และตำรวจ / ทหาร มีความสัมพันธ์ทางลบ เห็นควรศึกษาว่า เพราะเหตุใดจึงเป็นอย่างนั้น เพราะตามแนวคิดทฤษฎีของหลายๆ แนวคิด น่าจะเป็นความสัมพันธ์ทางบวก